

UDK 01
Stručni rad
Priljeno: 12. V. 1992.

Bibliografija radova dr. Franje Tuđmana
*U povodu 70. obljetnice života i 40. obljetnice
objavljivanja pisanog djela*

ANDELKO MIJATOVIĆ

Ured Predsjednika Republike Hrvatske, Zagreb, Republika Hrvatska

MARIJA SENTIĆ

Institut za suvremenu povijest, Zagreb, Republika Hrvatska

Autori su, u povodu 70. obljetnice života poznatoga hrvatskog povjesničara i predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana, ukratko prikazali njegov život i djelovanje, bibliografiju njegovih radova, objavljenih kao samostalna djela, u zbirnim djelima i periodičnim publikacijama. Posebno su prikazani radovi prevedeni na druge jezike, te predavanja na znanstvenim i drugim skupovima. Bibliografija sadrži priloge objavljujane od 1952. do 1990. godine, kad je Tuđman, nakon provedenih demokratskih izbora, postao predsjednik Republike Hrvatske.

Pregled znanstvenih radova i drugih napisa povjesničara dr. Franje Tuđmana, objavljenih u posljednja četiri desetljeća kao posebna djela ili pak kao rasprave u sastavu pojedinih zbornika, prigodnih publikacija, u pojedinim časopisima, kao studije, eseji i članci, doista je opsežan. U ovoj prigodi nastojali smo prikupiti i sastaviti popis objavljenih radova i izlaganja s mnogih znanstvenih skupova u domovini i inozemstvu, koji govore o Tuđmanu kao povjesničaru, ali i onih drugih, nastalih u vremenu prije nego što je dr. Tuđman postao predsjednik Republike Hrvatske. Možemo već na početku ovoga osvrta naglasiti da je Tuđmanov znanstveni opus, kao i njegovi pisani radovi općenito, usko povezan s njegovim životnim hodom, podrijetlom, zvanjem i zanimanjem, odnosno s njegovim ranim životnim opredjeljenjem u antifašističkoj borbi za samostalnu, neovisnu i suverenu Hrvatsku.

Tuđmanovo podrijetlo — rođen je 14. svibnja 1922. u Velikom Trgovišću u Hrvatskom zagorju, od oca Stjepana, poznatoga aktivista Hrvatske seljačke stranke i jednoga od glavnih pokretača antifašističkog pokreta u Hrvatskom zagorju — utjecalo je, svakako, da i on, već od

prvih dana drugoga svjetskog rata i ratnog vrtloga u nas, sudjeluje u antifašističkom partizanskom pokretu u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Od početka 1945. radi u Ministarstvu narodne obrane u Beogradu, u Personalnoj upravi, Generalštabu JNA i na dužnosti pomoćnika glavnog urednika Vojne enciklopedije. Iako je u Beogradu završio Višu vojnu akademiju (1955.—1957.) i potkraj 1960. promaknut u čin generala, već je naredne, 1961., godine napustio aktivnu vojnu službu i posvetio se povjesničarskom radu. Od 1. studenog 1961. do 4. travnja 1967. radio je kao direktor Instituta za historiju radničkog pokreta u Zagrebu, koji je utemeljio 1962. dajući mu temeljne istraživačke i razvojne smjernice. Godine 1962. pokreće časopis *Putovi revolucije* dajući mu, kao glavni urednik, u prvom broju programsko obilježje. Habilitacijom 1963. izabran je za izvanrednog profesora na Fakultetu političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu. Stupanj doktora povijesnih znanosti postigao je 1965. na Zagrebačkom sveučilištu — Filozofskom fakultetu u Zadru — disertacijom »Uzroci krize monarhističke Jugoslavije od ujedinjenja 1918. do sloma 1941.«. Tuđmanovo stanovište da svaki narod treba da ima svoju vojsku, koje je zastupao u koncepciji naoružanog naroda i teritorijalne obrane, bilo je povod da su vrlo rano njegovi tekstovi postali predmet kritike pobornika jugoslavenskih hegemonističko-centralističkih koncepcija. Tuđman je postao meta kritike osobito kad se 1965. argumentima statističkih podataka o ratnim žrtvama 1941.—1945. suprotstavio održavanju glavne proslave 25. obljetnice početka NOB-a i revolucije u Jugoslaviji (1941.—1966.) u Jasenovcu, gdje je tobože ubijeno 700—900 tisuća ljudi, što je imalo biti uklesano na tamošnjem spomeniku, a čime se nametao kompleks krivice hrvatskom narodu u drugom svjetskom ratu. Sve je to Tuđmanu, iako je bio član brojnih visokih političkih, kulturnih i prosvjetnih tijela u domovini i inozemstvu i član mnogih redakcija, priskrbilo velike političke neprilike. U svezi s tim dao je 1967. ostavku na dužnost direktora, isključen je iz Saveza komunista Jugoslavije i morao je napustiti Sveučilište. Godine 1972. bio je uhićen i u poznatim političkim procesima, zbog veza s »inozemstvom« i hrvatskom emigracijom, osuđen na dvije godine zatvora. U veljači 1981. bio je osuđen na tri godine zatvora i na zabranu javnog djelovanja za pet godina zbog intervjua što ih je dao švedskoj i njemačkoj televiziji i francuskom radiju u svezi sa svojim povijesnim procjenama i u prilog demokratskih ideja. U vrijeme raspadanja socijalističkih sustava u Istočnoj Europi Tuđman je, 1989., osnovao Hrvatsku demokratsku zajednicu s programom stvaranja samostalne i demokratske hrvatske države. Od osnutka HDZ-a njezin je predsjednik, a od 30. svibnja 1990., nakon provedenih demokratskih izbora, predsjednik Republike Hrvatske.

Gotovo čitav Tuđmanov istraživački povijesni opus u svezi je s borbom za političku i državnu slobodu malih naroda, a velikim je dijelom u svezi s prošlošću i stvarnošću hrvatskoga naroda, odnosno s položajem Hrvatske i Hrvata u dojučerašnjoj jugoslavenskoj državnoj zajednici. U prvom samostalno objavljenom djelu »Rat protiv rata. Partizanski rat u prošlosti i budućnosti« (Zagreb 1957.) Tuđman razmatra razvoj partizanskog ratovanja u prošlosti i u perspektivi, istodobno prikazujući go-

tovo sve oslobodilačke borbe u svijetu još od skitskih vremena pa do naših dana. Sudbinu malih i ugroženih naroda Tuđman razmatra i u knjizi »Velike ideje i mali narodi« (Zagreb 1969.) analizirajući stanje i borbu malih slavenskih naroda za slobodu te panslavizam, ilirizam, austroslavizam, jugoslavenstvo i druge ideje kroz koje su prolazili. Istu problematiku razmatra i u raspravi »Nacionalno pitanje u suvremenoj Europi«, prikazujući kako su se težnjama malih naroda za suverenosti i neovisnosti uvijek suprotstavljali ciljevi viših političkih sustava i sila u Europi, a što je bilo povod novim nezadovoljstvima i novim sukobima. »Simbol svega hrvatsva«, hrvatski političar Stjepan Radić, njegova politička misao i djelo, nezaobilazna su tema istraživanja u brojnim Tuđmanovim objavljenim radovima i predavanjima u domovini i svijetu. Posebno historiografsko značenje pripada Tuđmanovu djelu »Bespuća povijesne zbiljnosti. Rasprava o povijesti i filozofiji zlosilja« (Zagreb 1989.) koje je ne samo važan doprinos kritičkom utvrđivanju povijesne istine o nekim hrvatskim i svjetskim historiografskim problemima, nego je, što se razumijeva i iz samoga naslova, ogled i zbir razmišljanja Tuđmana povjesničara o nekim povijesnim zbivanjima — nasiljima, zločinima i genocidnosti — koji i te kako opterećuju našu i svjetsku prošlost, ali i sadašnjost.

Za Tuđmanov istraživački opus može se zaključiti da je, bez obzira na različitost tema, njegova glavna i bitna odrednica prikazivanje sudbine i budućnosti malih naroda, posebno hrvatskoga. Zapravo, u glavnini Tuđmanovih radova bit je njegova istraživanja prošlost, sadašnjost i budućnost hrvatskoga naroda.

Bibliografija radova dr. Franje Tuđmana sadrži 149 tiskanih bibliografskih jedinica i 33 predavanja. Bibliografska građa podijeljena je u tri osnovne skupine: 1. *Izdanja na hrvatskom jeziku*, 2. *Izdanja na drugim jezicima* i 3. *Predavanja održana na znanstvenim i drugim skupovima*. Unutar prve i druge skupine tri su podskupine: Posebna izdanja, Radovi u zbirnim djelima i Radovi u periodičnim publikacijama. Bibliografske jedinice unutar tih podskupina složene su kronološki, a unutar kronološkog slijeda abecednim redom naslova. U skupini Radovi u periodičnim publikacijama jedinice su poredane također kronološkim slijedom, unutar kojega je abecedni red naslova periodičnih publikacija, a unutar njega abecedni red naslova. Radovi u trećoj skupini, Predavanja na znanstvenim i drugim skupovima, poredani su kronološki, prema vremenu njihova izlaganja. Neka su od njih proširena i objavljena. Prva skupina, Izdanja na hrvatskom jeziku, sadrži i radove koji su, prema beogradskoj praksi, objavljeni na srpskom jeziku.

Bibliografija je rađena prema usvojenim internacionalnim standardima bibliografskog opisa. Nedostajanje podataka kod pojedinih jedinica proizlazi odatle što nismo imali mogućnost pregledati rad o kome je riječ. U takvom slučaju poslužili smo se bibliografskim pomagalima.

Svjesni smo da ovim pregledom nije potpuno obuhvaćena bibliografija Tuđmanovih radova. Ona će svakako biti predmet daljnjih istraživanja.

1. Izdanja na hrvatskom jeziku

1.1. Posebna izdanja

1. Rat protiv rata : Partizanski rat u prošlosti i budućnosti — Zagreb : Zora, 1957. — 815 str., ilustr., zemljop. crt.
2. Stvaranje Socijalističke Jugoslavije : Historijska studija i pregled razvoja socijalističke revolucije i oslobodilačkog rata jugoslavenskih naroda — Zagreb : Naprijed, 1960. — 337 str. sa zemljop. k.
3. Okupacija i revolucija : Dvije rasprave — Zagreb : Institut za historiju radničkog pokreta, 1963. — 310 str. — (Znanstvena biblioteka).
4. Uzroci krize monarhističke Jugoslavije od ujedinjenja 1918. do sloma 1941. — Zagreb : [s. n.], 1965.
sv. 1—508 l.
sv. 2—509-675 l.
Napomena: Doktorska disertacija. Strojopis autogr.
5. Velike ideje i mali narodi : Rasprave i ogledi — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1969. — 547 str. — (Izvanredno izdanje).
6. Rat protiv rata : Partizanski rat u prošlosti i budućnosti : II. dopunjeno i prerađeno izdanje — Zagreb : Zora, 1970. — 722 + [1] str., ilustr. i zemljop. k. + tbl.
7. Velike ideje i mali narodi : Rasprave i ogledi — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1970. — 555 str. — (Izvanredno izdanje).
Napomena: Drugo izdanje.
8. Nacionalno pitanje u suvremenoj Europi. — München-Barcelona : Knjižnica Hrvatske revije, 1981. — 373 str. — (Knjižnica Hrvatske revije. Ljudi i krajevi, knj. 21.).
9. Na braniku povijesne istine : dokumenti sa suđenja 17.-20. veljače 1981. u Zagrebu. — [s. l.] : Bokatron, [1981/1982!]. — 46 str.
Odgovor na optužnicu na glavnoj raspravi u Okružnom sudu Zagreb 17. II. 1981.; Završna riječ dr. Franje Tuđmana na kraju sudskog procesa 19. veljače 1981.
10. Na suđenju dr. Tuđmanu : Sudilo se Hrvatskoj — London : United Publishers, 1981. — 39 str.
Napomena: Dokumenti sa suđenja 17.—20. veljače 1981. u Zagrebu.
Odgovor na optužnicu na glavnoj raspravi u Okružnom sudu Zagreb 17. II. 1981.; Završna riječ dr. Franje Tuđmana na kraju sudskog procesa 19. veljače god. 1981.
11. Nacionalno pitanje u suvremenoj Europi : Dodatak : Pisac knjige pred sudom : II. izdanje ispravljeno i dopunjeno — München-Barcelona : Knjižnica Hrvatske revije, 1982. — 429 str. sa zemljop. k. — (Knjižnica Hrvatske revije, Ljudi i krajevi, knj. 21.).

12. Državnost nacija ključ mira Europe : Pogovor knjizi Nacionalno pitanje u suvremenoj Europi — Lidingo [Švedska]: Bokatron AB, 1982. — 56 str.
13. O povijesti rješavanja hrvatskog pitanja i samoodređenja naroda u svijetu — Toronto [Canada] : Društvo hrvatskih intelektualaca i privrednika, 1987. — 48 str.
14. Stjepan Radić u hrvatskoj povijesti : (O 60-oj obljetnici smrti) — Sudbury [Canada] : Hrvatsko-kanadski povijesni institut, 1988. — 44 str.
15. Stjepan Radić u hrvatskoj povijesti : (O 60-oj obljetnici smrti) — Sudbury [Canada] : Hrvatsko-kanadski povijesni institut, 1988. — 38 str.
16. Bespuća povijesne zbiljnosti : Rasprava o povijesti i filozofiji zločinja — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1989. — 508 str. — (Biblioteka Hrvatske povjesnice).
17. Bespuća povijesne zbiljnosti : Rasprava o povijesti i filozofiji zločinja — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1989. — 508 str. — (Biblioteka Hrvatske povjesnice).
Napomena: Drugo izdanje.
18. Bespuća povijesne zbiljnosti : Rasprava o povijesti i filozofiji zločinja — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1990. — 508 str. — (Biblioteka Hrvatske povjesnice).
Napomena: Treće izdanje.
19. Velike ideje i mali narodi : Rasprave i ogledi — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1990. — 380 str. — (Nakladni zavod Matice hrvatske. Izabrana djela Franje Tuđmana, knj. 1.).
20. Nacionalno pitanje u suvremenoj Europi = Državnost nacija ključ mira Europe — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1990. — 325 str. i zemljop. k. — (Nakladni zavod Matice hrvatske. Izabrana djela Franje Tuđmana, knj. 2.).
21. Bespuća povijesne zbiljnosti : Rasprava o povijesti i filozofiji zločinja — Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1990. — 505 str. — (Nakladni zavod Matice hrvatske. Izabrana djela Franje Tuđmana, knj. 3.).

1.2. Radovi u zbirnim djelima

22. O osnovnim specifičnostima i bitnim iskustvima ratne vještine NOR-a. — *Razmatranja o savremenom ratu*, Beograd 1959., str. 363-389.
23. 32. divizija i razvoj narodnooslobodilačke borbe u Sjevernoj Hrvatskoj. — *Borbena put 32. divizije*, Zagreb 1959., str. 7-73.

24. Hrvatska : Narodnooslobodilački rat. *Vojna enciklopedija*, sv. III., Beograd 1960., str. 641-650.
25. O osnovnim specifičnostima ratne vještine i bitnim iskustvima oslobodilačkog i revolucionarnog rata naroda Jugoslavije. — *O vojnoj veštini*, Beograd 1960., str. 164-191.
26. Nova Jugoslavija : [Stvaranje nove Jugoslavije u oslobodilačkom ratu i socijalističkoj revoluciji 1941.-1945.]. — *Vojna enciklopedija*, sv. IV., Beograd 1961., str. 255-262.
27. O istraživanju karaktera NOP-a i uvjeta u kojima su nastale odluke AVNOJ-a. — *Značenje II. zasjedanja AVNOJ-a za socijalističku revoluciju u Jugoslaviji*, Zagreb 1963., str. 34-43.
28. Svjetski rat : Drugi (1939.-1945.). — *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*, sv. VII, Zagreb 1964., str. 261-273.
29. Ideje o slavenskoj uzajamnosti i narodi Jugoslavije u drugom svjetskom ratu. — *Zbornik VI. slavističkog kongresa*, Prag 1968.
30. Velike ideje i borba malih slavenskih naroda za nacionalnu slobodu. — *Zbornik VII. kongresa slovačkih historičara*, Bratislava 1968.
31. Svjetski rat : Drugi (1939.-1945.). — *Enciklopedija Leksikografskog zavoda*, sv. VI., Zagreb 1969., str. 220—231.
- Napomena: Neautorizirano.
32. Slom vidovdanskog parlamentarnog centralizma i državopolitička kriza Kraljevine SHS. — *Hrvatski znanstveni zbornik*, sv. I., Zagreb 1971., str. 51-114.
33. Hrvatska : Narodnooslobodilački rat. — *Vojna enciklopedija*, II. izd., sv. III., Beograd 1972., str. 516-526.
- Napomena: Tekst redigiran i neautoriziran.
34. Jugoslavija : Stvaranje i razvoj Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. — *Vojna enciklopedija*, II. izd., sv. IV., Beograd 1972., str. 126-131.
- Napomena: Redigirano i potpisano sa D. Bi.
35. Pismo dr. Franje Tuđmana predsjedniku Sabora SRH, Juri Biliću; Pismo dr. Tuđmana osamnaestorici bivših i sadašnjih javnih djelatnika. — *Gotovac—Tuđman—Veselica: Pisma protiv tiranije*, London [poslije 1981.], str. 14—34.
36. Stjepan Radić. — *Spomenica braće Radić*, Zagreb 1990., str. 99-113.

1.3 Radovi u periodičnim publikacijama

37. O učlanjivanju u Udruženje [rezervnih vojnih oficira Jugoslavije]. — *Narodna armija*, Beograd, 8 (13. XI. 1952.), 695, str. 3. [Ćir.]

38. Povodom izmene Uredbe o prinadležnostima vojnih lica. — *Narodna armija*, Beograd, 8 (7. VIII. 1952.), 681, str. 2. [Ćir.]
39. Povodom prijema podoficira u aktivnu službu. — *Narodna armija*, Beograd, 8 (28. VIII. 1952.), 684, str. 2. [Ćir.]
40. Udruženje i stvaranje novih rezervnih oficira. — *Narodna armija*, Beograd, 8 (20. XI. 1952.), 692, str. 3. [Ćir.]
41. Uloga i značaj ispita za unapređenje. — *Vojno-politički glasnik*, Beograd, 5 (1952.), 4, str. 47-54. [Ćir.]
42. Za konkretne forme vaspitnog delovanja i pravilno shvatanje oficirskog poziva. — *Vojno-politički glasnik*, Beograd, 5 (1952.), str. 86-97. [Ćir.]
43. Neoduženi dug. — *Borba*, Zagreb, 18 (21. VII. 1953.), 184, str. 2.
44. Zakonitost — interes cjeline i pojedinca. — *Vojni glasnik*, Beograd, 7 (1953.), 6, str. 12-15.
45. Razmatranja o osnovnim pitanjima rukovođenja. — *Vojno delo*, Beograd, 5 (1953.), 9-10, str. 1-19; 11, str. 9-23.
46. Edo Leskovar. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 5 (27. VII. 1954.), 7.
47. Za pravilnu ocjenu učešća naroda Hrvatskog zagorja u NOB-i. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 5 (27. VII. 1954.), 7, str. 3-4.
Napomena: O partizanskim akcijama u toku NOB-a.
48. Partizanski rat u svjetlu njemačke historije Drugog svjetskog rata. — *Narodna armija*, Beograd, 10 (6. i 13. V. 1954.), 774 i 775, str. 4, 5.
Napomena: U povodu pisanja Gerlića o drugom svjetskom ratu.
49. O ocjenjivanju starješinskog kadra. — *Vojno delo*, Beograd, 6 (1954.), 3, str. 54-63.
50. Put do ponovnog ustanka u Zagorju 1943. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 6 (27. VII. 1955.), 7-8, str. 13.
Napomena: Sjećanja na aktivnosti i razvoj NOP-a u Hrvatskom zagorju 1941.—1943.
51. Sjećanje na naše (zagorske) majske dane. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 6 (1. V. 1955.), 4—5, str. 1.
Napomena: O ratnim majskim proslavama.
52. Rat protiv rata. — *Vjesnik*, Zagreb, 16 (10. IV. 1955.), 3142, str. 7.
Napomena: Intervju u povodu završavanja rukopisa povijesti partizanskog ratovanja.
53. Toplički ustanak. — *Vjesnik*, Zagreb, 16 (14. V. 1955.), 3169, str. 2.
Napomena: Iz rukopisa knjige »Rat protiv rata«.

54. Saveznici i protivnici o Titu. — *Narodna armija*, Beograd, 12 (20. XII. 1956.), 910, str. 9.
Napomena: Iz rukopisa knjige »Rat protiv rata«.
55. Partizanski rat u kodeksima međunarodnog ratnog prava. — *Republika*, Zagreb, 12 (1956.), 6, str. 41-44.
56. Pojam rata uopće i partizanskog posebice u razvoju međunarodnog prava. — *Vojno delo*, Beograd, 8 (1956.), 10-11, str. 15-26.
57. Vojska Revolucije. — *Narodna armija*, Beograd, 13 (7. XI. 1957.), 955, str. 5.
Napomena: O Crvenoj armiji.
58. O filozofsko-etičkom tretiranju osvajačkih i oslobodilačkih partizanskih ratova. — *Naša stvarnost*, Beograd, 11 (1957.), 1, str. 31-49.
59. Petnaest godina izlaženja »Glasa Hrvatskog zagorja«. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 10 (1. I. 1958.), 1, str. 3.
60. O teorijama »ograničenih« ratova. — *Međunarodna politika*, Beograd, 9 (1958.), 187, str. 14-15.
61. O osnovnim specifičnostima i bitnim iskustvima ratne vještine našeg narodnooslobodilačkog rata. — *Vojno delo*, Beograd, 10 (1958.), 9, str. 623-641.
62. Rezervni kadar pred novim zadacima. — *Narodna armija*, Beograd, 14 (27. III. 1959.), 1025, str. 5.
Napomena: U vezi s Trećim kongresom Udruženja rezervnih oficira, održanim u Beogradu 13. i 14. III. 1959.
63. Nuklearno oružje i rat i mir. — *Republika*, Zagreb, 15 (1959.), 10, str. 1-5.
Napomena: Ilustrirano.
64. Slom monarhističke Jugoslavije i društveno-politički izvori socijalističke revolucije. — *Republika*, Zagreb, 15 (1959.), 4-5, str. 1-5.
Napomena: Iz rukopisa »Socijalistička revolucija i oslobodilački rat naroda Jugoslavije«.
65. Godišnjica 6. aprila. — *Međunarodna politika*, Beograd, 11 (1960.), 240, str. 13.
66. Mirnodopska i ratna armija u savremenim uslovima. — *Međunarodna politika*, Beograd, 11 (1960.), 239, str. 14-15.
67. Smanjenje oružanih snaga i razoružanje. — *Međunarodna politika*, Beograd, 11 (1960.), 236, str. 13-14.
68. Komandovanje u savremenim uslovima. — *Narodna armija*, 15 (3.-24. VI. 1960.), 1087-1090, str. 2.
Napomena: O metodama rukovođenja operacijama u suvremenom ratu.
69. Sadržaj i sistematizacija vojne nauke i ratne vještine. — *Vojno delo*, Beograd, 12 (1960.), 9, str. 455-474.

70. Evolucija pogleda na ograničeni rat. — *Narodna armija*, Beograd, 16 (16. VI. 1961.), str. 10.
71. Rat — apsurd našeg vremena. — *Narodna armija*, Beograd, 16 (14. VII. 1961.), str. 10.
72. Rat ili koegzistencija. — *Naša stvarnost*, Beograd, 15 (1961.), 1, str. 33-53.
73. Narodnooslobodilački rat i revolucija. Hrvatska. — *Naše teme*, Zagreb, 5 (1961.), 8-9, str. 1293-1325.
74. Osobitosti stvaranja i iskustva oružanih snaga oktobarske i jugoslavenske socijalističke revolucije. — *Naše teme*, Zagreb, 5 (1961.), 12, str. 1840-1849.
75. O suštini i metodi jedne kritike. — *Vojnoistorijski glasnik*, Beograd, 12 (1961.), 5, str. 67-107.
Napomena: Odgovor na kritiku Fabijana Trga o djelu »Stvaranje socijalističke Jugoslavije« u časopisu *Vojnoistorijski glasnik*, 1/2/1961.
76. O njemačkom problemu juče i danas. — *Forum*, Zagreb, 1 (1962.), knj. 1., 3., str. 403-411.
77. O procesu destalinizacije u međunarodnom radničkom pokretu. — *Forum*, Zagreb, 1 (1962.), knj. 1., 6., str. 840-885.
78. Čovjek revolucije i mira Jugoslavije i suvremene epohe. — *Glas Hrvatskog zagorja*, Krapina, 14 (20. V. 1962.), 10, str. 1.
Napomena: O maršalu Titu.
79. O istraživanju karaktera NOP-a i uvjeta u kojima su nastale odluke AVNOJ-a. — *Forum*, 2 (1963.), knj. IV., 10., str. 523-534.
Napomena: Tekst je izlaganje održano na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu (16.—17. X. 1963.) u povodu 20. obljetnice Drugog zasjedanja AVNOJ-a.
80. Uvod u historiju socijalističke Jugoslavije. — *Forum*, Zagreb, 2 (1963.), knj. 3., 2., str. 292-352; 3., str. 530-564; 4., str. 702-741; 5., str. 840-858; 6., str. 1087-1122; knj. 4., 7-8, str. 199-233; 3 (1964.), knj. 5., 1-2, str. 139-157.
81. O zadacima naučnoistraživačke i izdavačke djelatnosti Instituta : (U povodu prvog broja *Putova revolucije*). — *Putovi revolucije*, Zagreb, 1 (1963.); 1-2, str. 5-15.
Napomena: Résumé. Sur les tâches de l'Institut dans le domaine de la recherche scientifique et de la publication : (A l'occasion du premier numéro des »Voies de la Revolution«), str. 10-15.
82. Razgovor sa saradnikom časopisa. — *Zagrebačka panorama*, 3 (1963.), 6, str. 24-26.
Napomena: Razgovor vođen s Mirkom Rogošićem, urednikom *Zagrebačke panorame*, o ulozi i zadacima Instituta za historiju radničkog pokreta u Zagrebu.
83. Stvaranje jugoslavenske države. — *Iseljenički kalendar za 1965.*, Zagreb (1964.), str. 43-58.

84. O svrsi simpozija i o problemima naučnog rada oko historije radničkog pokreta, revolucije i socijalističke izgradnje. — *Putovi revolucije*, Zagreb, 2 (1964.), 3-4, str. 9-17.
85. Preduvjeti za razumijevanje socijalističke revolucije. — *Studentski list*, Zagreb, 19 (24. XI. 1964.), 27-28, str. 5.
86. Razgovor sa saradnikom lista. — *Studentski list*, Zagreb, 19 (28. IV. 1964.), 15-16.
Napomena: Razgovor vođen s Dragom Flegom, suradnikom Studentskog lista.
87. O stanju i nekim problemima razvitka društvenih znanosti u Hrvatskoj. — *Telegram*, Zagreb, 5 (27. III. 1964.), 205, str. 3.
Napomena: Referat na simpoziju JAZU, Sveučilišta i Savjeta za naučni rad SRH.
88. Izvještaj o razvitku Instituta podnesen na svečanoj sjednici Savjeta, Upravnog i Uredničkog odbora, održanoj 21. XI. 1964. u povodu trogodišnjice rada (listopad 1961.-1964.). — *Putovi revolucije*, Zagreb, 3 (1965.), 5, str. 277-281.
89. Ideje i sile u današnjem svijetu. — *Forum*, Zagreb, 5 (1966.), knj. 12., 11-12, str. 641-652.
90. O općim uvjetima i značajkama razvitka revolucionarno-demokratskog pokreta u Hrvatskoj. — *Prispevki za zgodovino delavskega gibanja*, Ljubljana, 6 (1966.), 1-2, str. 133-137.
Napomena: Radovi sa znanstvenog skupa: O osvobodilni fronti slovenskega naroda ob njeni 25-letnici v Ljubljani od 28. do 30. aprila 1966.
91. Intencije reforme nisu da se sužava već intenzivira naučno istraživački rad. — *Privredni pregled*, Zagreb 15 (15. II. 1966.), 3049, str. 2.
92. Društveni aspekti narodnooslobodilačkog pokreta u Jugoslaviji. — *Putovi revolucije*, Zagreb, 4 (1966.), 7-8, str. 7-29.
93. Uzroci krize monarhističke Jugoslavije od ujedinjenja 1918. do sloma 1941. — *Forum*, 6 (1967.), knj. 13., 1-2, str. 73-111.
94. O motivima Bobanova »znanstvenog« pohoda u sadašnjem povijesnom trenutku. — *Telegram*, Zagreb, 9 (17. II. 1967.), 355, str. 2.
95. Evropa u procijepu između Istoka i Zapada. — *Forum*, Zagreb, 7 (1968.), knj. 16., 10-11, str. 623-649.
96. Hrvatski narodni pokret 1903. i njegov odnos prema makedonskom pitanju. — *Forum*, Zagreb, 7 (1968.), knj. 15., 5-6, str. 779-833.
97. Raspre o uzrocima sloma monarhističke Jugoslavije i o pretpostavkama razvitka narodnooslobodilačke borbe u Hrvatskoj. — *Kolo*, Zagreb, 6/126 (1968.), 8-9, str. 201-218; 10, str. 368-379.
98. Velike ideje i borba malih slavenskih naroda za nacionalnu slobodu. — *Kritika*, Zagreb, 1 (1968.), 2, str. 130-169.
99. Velike ideje i borba malih slavenskih naroda za nacionalnu slobodu. — *Nove slovo*, Bratislava 1968.

100. Ideje o slavenskoj uzajamnosti i narodi Jugoslavije u drugom svjetskom ratu. — *Republika*, Zagreb, 24 (1968.), 11, str. 690—691.
101. Ideje o slavenskoj uzajamnosti i narodi Jugoslavije u drugom svjetskom ratu. — *Slovenski prehled*, Bratislava 1968.
102. Opasnost neostaljinističke ekspanzije. — *Forum*, Zagreb, 8 (1969.), knj. 17., 4-5, str. 543-555.
103. »Stravična vizija« dra Gojka Nikoliša. — *Vjesnik*, Zagreb, 30 (5. XII. 1969.), 8189, str. 7.
104. Hrvatska politika na prekretnici prvoga svjetskoga rata. — *Forum*, Zagreb, 9 (1970.), knj. 19., 6, str. 895-945.
Napomena: Iz neobjavljena rukopisa: »O postanku i slomu monarhističke Jugoslavije«.
105. Hrvatski revolucionar i političar Većeslav Holjevac. — *Kolo*, Zagreb, 8/128 (1970.), 7, str. 840-843.
Napomena: Iz neobjavljena rukopisa »O postanku i slomu monarhističke Jugoslavije«.
106. Hrvatska politika u prvim godinama borbe protiv vidovdanskog centralističko-hegemonističkog poretka. — *Kritika*, Zagreb, 3 (1970.), 14, str. 570-617.
107. Prosudbe povijesnih odrednica što oblikuju hrvatsko nacionalno biće. — *Dubrovnik*, Dubrovnik, 16 (1971.), 2, str. 14-22.
108. Zaoštavanje sukoba i pokušaj nagodbe između pobornika centralizma i federalizma u Kraljevini SHS (1924.-1927.). — *Forum*, Zagreb, 10 (1971.), knj. 21., 6, str. 920-955.
109. Hrvatski pogledi o uređenju južnoslavenske zajednice. — *Hrvatski tjednik*, Zagreb, 1 (16. IV.-28. V.; 11. VI. 1971.), 1, str. 10; 2, str. 10; 3, str. 9; 4, str. 10; 5, str. 8; 6, str. 10; 7, str. 10-11.
110. Misli i pogledi Stjepana Radića. — *Hrvatski tjednik*, Zagreb, 1 (11. VI. 1971.), 9; str. 1, 11.
111. O narodnoj obrani u ustavnim amandmanima. — *Hrvatski tjednik*, Zagreb, 1 (5. XI. 1971.), 29.
112. Povijesno značenje i smisao pobjede revolucije u Hrvatskoj. — *Hrvatski tjednik*, Zagreb, 1 (13. VIII. 1971.), 15, str. 12-14; 16, str. 12-13; 17, str. 12-14.
113. Živi Radić. O stotoj obljetnici rođenja. — *Hrvatski tjednik*, 1 (11. VI. 1971.), 9, str. 1, 11.
114. Stjepan Radić i hrvatska državnost. — *Imotska Krajina*, Imotski, (1971.), 34, str. 5; 35, str. 5; 36, str. 5; 37, str. 5; 38, str. 5.
115. Povijesno značenje slamanja autonomaštva u Dalmaciji. — *Kolo*, Zagreb, 9/129 (1971.), 4, str. 405-409.

116. Kulturna integracija i mali narodi u povijesti. — *Kritika*, Zagreb, 4 (1971.), 16, str. 28-38.
117. Ostaci dogmatsko-unitarističkih shvaćanja u novim »osnovama nastavnog plana i programa«. — *Kritika*, Zagreb, 4 (1971.), 17, str. 318-324.
118. Stjepan Radić i hrvatska državnost. — *Kritika*, Zagreb, 4 (1971.), 18, str. 386-401.
119. Stjepan Radić i hrvatska državnost. — *Riječi*, Sisak, 31 (1971.), 2, str. 9-34.
120. Povijesno značenje slamanja autonomaštva u Dalmaciji i Splitu. — *Slobodna Dalmacija*, Split, 28 (9. IV. 1971.).
121. Misli i pogledi Stjepana Radića. — *Susreti*, München (1971.), 3-4, str. 11.
122. Stjepan Radić i suverenost Hrvatske. — *Dubrovnik*, Dubrovnik (1990.), 1-2, str. 9-22.

2. Izdanja na drugim jezicima

2.1. Posebna izdanja

123. Rojstvo socijalistične Jugoslavije. — Ljubljana : Zavod »Borec«, 1961. — 266 + [1] str. sa zemljop. k.
Napomena: Prepravljeno hrvatsko izdanje.
124. Sozdavanje na socijalistička Jugoslavija. — Skopje : Prosvetno delo, 1962. — 349 str. [Ćir.]
125. The Independent State of Croatia as an Instrument of the Policy of the Occupation Powers in Yugoslavia, and the People's Liberation Movement in Croatia from 1941 to 1945 — Belgrade : (Institut za izučavanje radničkog pokreta), 1963 — str. 135-261. — (Tirage à part du recueil de travaux sur Les systemes d'occupation en Yougoslavie 1941-1945, Belgrade, 1963).
126. Vojna proti vojni. — Ljubljana, Zavod »Borec«, 1964. — 541 str.
Napomena: Prijevod skraćenog i prepravljeno hrvatskog izdanja.
127. The Future of Supremacy and of Coexistence in the Nuclear Age of the World's History. Cambridge, 1966. (Polycopied by the Secretariat of the International Seminar of Harvard's University).
128. Nationalism in contemporary Europe — Boulder : [East European Quarterly]; New York : distributed by Columbia University Press, 1981. — 293 str. — (East European monographs; no. 76).

129. Die Nationalitäten Frage im heutigen Europa. — Lidings : Bokatron, 1982. — 53 str.

2.2. Radovi u zbirnim djelima

130. Occupation System and the Growth of the People's Liberation War and the Socialist Revolution in Yugoslavia 1941-1945. — *Third International Congress for the History of the European Resistance*, Karlovy Vary, 1963. (Polycopied by the Secretariat of Congress).

131. Okkupacionna sistema i razvitie osvoboditel'noj vojni i socialističeskoj revoluciji v Jugoslavii 1941.-1945. III. — *Meždunarodnij kongress po istorii evropejskogo suprotivlenija*, Karlovy Vary, 1963. (Umnožio Sekretarijat kongresa).

132. Il sistema d'occupazione e gli svillupi della guerra di liberazione nazionale e della rivoluzione socialista in Jugoslavia. — *L'occupazione nazista in Europa*, Roma, 1964.

133. Okupačni režim a rost narodne osvobozenecke valky a socialističke revoluce v Jugoslavii v letech 1941.-1945. — *Nacistická okupace Evropy*, knj. 1-2, Praha, 1966., str. 53-140.

134. Yougoslavie. — *Aspetti sociali ed economici della Resistenza in Europa*, 1967., Milano-Varese, 1968., str. 217-252.

135. Hrvatskoto nacionalno dviženije i makedonskoto prašanje. — *Ilinden 1903.*, Skopje 1970., str. 363-389.

2.3. Radovi u periodičnim publikacijama

136. Harc a háború ellen. — *Népujság*, Murska Szobota, 1 (18. II. — 14. VI. 1958.), 1-8; 1 (12. VII.-23. VIII. 1958.), 10-13; 1 (9. VIII.-31. X. 1958.), 12-18; 1 (15. XI.-27. XII. 1958.), 19-22.

137. Armija mirnogo i voennago vremeni v sovremennyh uslovijah. — *Meždunarodnaja politika*, Beograd, 11 (1960.), 239, str. 15-16.

138. Sokrašćenije vooruženih sil i razoruženie. — *Meždunarodnaja politika*, Beograd, 11 (1960.), 236, str. 14-16.

139. L'armée du temps de paix et l'armée du temps de guerre. — *Révue de la politique internationale*, Beograd, 11 (1960.), 238, str. 14-16.

140. La réduction des forces armées et le désarmement. — *Révue de la politique internationale*. Beograd, 11 (1960.), 236, str. 13-15.

141. Peacetime and wartime armies under modern conditions. — *Review of international affairs*, Beograd, 11 (1960.), 238, str. 14-15.

142. Reduction of armed forces and disarmament. — *Review of international affairs*, Beograd, 11 (1960.), 236, str. 12-14.

143. O procesu destalinizacije v mednarodnem delavskem gibanju. — *Naša sodobnost*, Ljubljana, 10 (1962.), 11, str. 1001-1022; 12, str. 1110-1125.
144. Historické poučenia a odkazy. Pri príležitosti veľkého výročia slovenského národu. *Slovački kultúrny život*. Bratislava, 19 (29. VIII. 1964.), str. 21.
145. O rabote Instituta istorii rabočega dviženija Horvatii. — *Sovjet-skoe slavjanovedenije*, Moskva (1964.), 4.
146. Jugoslawien im gespaltenen Europa, Moskaus Gewaltakt vom 21. 8. 1968. Schriften Studienzentrums für Ost-West Probleme, München, 1969. — *Ost-Kurier*, München (1969.), 7.
147. Europaj ideoj de nuntempa Jugoslava historiisto. — *Sennaciulo, S.A.T.* 41 (1970.), 6 (781), 7 (782).
- Napomena: Skraćeni prijevod Slavka Ešeša na esperanto eseja Europa u procijepu između Istoka i Zapada.
148. Die kulturelle Integration und die kleinen Völker in der Geschichte. — *The Bridge*, Zagreb, (1971.), 26/27, str. 66-81.
149. Brennpunkt der ungelösten europäischen Probleme nach dem II. Weltkrieg. — *Ost-Kurier*, München (1971.), 4.

3. Predavanja održana na znanstvenim i drugim skupovima

1. O partizanskom ratu. Predavanje održano na Višoj vojnoj akademiji u Beogradu, 19. veljače 1957.
2. Oktobarska revolucija i njene oružane snage. Predavanje održano u Domu armije u Beogradu i Domu armije u Pančevu, 4. i 8. studenog 1957.
3. Značenje iskustva oslobodilačkog i revolucionarnog rata naroda Jugoslavije u svjetlu zahtjeva suvremene ratne vještine; The Significance of the Experiences of the Yugoslav Liberation and Revolutionary War. Predavanje održano slušateljima Ratne škole Velike Britanije u rujnu 1959., Kanade i SAD u travnju 1960. i Velike Britanije 12. rujna 1960. u Beogradu.
4. O problemu razoružanja u svjetlu suvremenog naoružanja. Izlaganje pred vanjskopolitičkim odborom Narodne skupštine u Beogradu, 7. travnja 1960.
5. Evolucija načina ratovanja — bitne značajke povijesti ratne vještine. Izlaganje pismenog rada pred Komisijom za čin generala, Beograd, 17. lipnja 1960.

6. Borba za mir i aktivnu koezistenciju u današnjem nuklearnom dobu jedini put za otklanjanje ratne katastrofe i ostvarenje boljeg međunarodnog razmatranja i suradnje. Predavanje održano na međunarodnom studentskom seminaru u Ljubljani, u srpnju 1960.
7. Međunarodni radnički pokret poslije XXII. Kongresa. Predavanje održano u Institutu za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Zagreb, u svibnju 1962.
8. Neki problemi međunarodnih odnosa i naše vanjske politike. Predavanje održano u Bjelovaru 24. studenog 1962.
9. Na simpoziju o »Pregledu istorije SKJ« i o problemima znanstveno-istraživačkog rada oko povijesti radničkog pokreta, revolucije i socijalističke izgradnje (12.-14. prosinca 1963.) održao uvodni referat: O svrsi simpozija i o problemima naučnog rada oko historije radničkog pokreta, revolucije i socijalističke izgradnje.
10. Na simpoziju O značenju II. zasjedanja AVNOJ-a za socijalističku revoluciju u Jugoslaviji, održanom na Fakultetu političkih nauka u Zagrebu 16.-17. X. 1963., održao referat: O istraživanju karaktera NOR-a i uvjeta u kojima su nastale odluke AVNOJ-a.
11. Na Trećem međunarodnom kongresu za historiju europskih pokreta otpora u Karlovym Varyma, u rujnu 1963., držao glavni jugoslavenski referat (u 1. sekciji): Okupacioni sistem i razvoj oslobodilačkog rata i socijalističke revolucije u Jugoslaviji 1941-1945.
12. Osnovna društveno-ekonomska i politička obilježja monarhističke Jugoslavije; Narodnooslobodilačka borba i specifičnosti socijalističke revolucije u Jugoslaviji. Predavanja održana na Seminaru studenata iz Malija u Zagrebu, 20. i 21. siječnja 1964.
13. Uzroci sloma monarhističke Jugoslavije i bitne značajke NOP-a i revolucije u Jugoslaviji. Predavanje održano na Filozofskom fakultetu u Bratislavi, 23. rujna 1964.
14. Raspre o uzrocima sloma monarhističke Jugoslavije i o pretpostavkama razvitka NOB-a u Hrvatskoj. Predavanje održano na Seminaru historičara SR Hrvatske u Splitu, 9. listopada 1964.
15. Na simpoziju o organizaciji naučnoistraživačkog rada, što su ga organizirali (1964.) JAZU, Sveučilište i Savjet za naučni rad SRH, održao referat: O stanju i osnovnim problemima institucionalnog razvitka društvenih znanosti u Hrvatskoj.
16. Na međunarodnom simpoziju o slovačkom narodnom ustanku, što ga je organizirao praški Komitet za historiju čehoslovačkog pokreta otpora u Bratislavi, u studenom 1964., sudjelovao s prilogom: O međunarodnim uvjetima u kojima se odvijala oslobodilačka i revolucionarna borba malih naroda i o značenju slovačkog narodnog ustanka.

17. Na seminaru nastavnika historije iz SR Hrvatske u Splitu, u studenom 1964., održao predavanje: O uzrocima propasti monarhističke Jugoslavije i o karakteristikama razvitka NOB-a i socijalističke revolucije u Hrvatskoj.
18. Osnovni problemi NOB-a i socijalističke revolucije u Jugoslaviji. Predavanje održano na Filozofskom fakultetu u Milanu, 30. travnja 1965.
19. Bitna obilježja oslobodilačkog rata i socijalističke revolucije jugoslavenskih naroda. Caratteristiche fondamentali della lotta popolare di liberazione e della rivoluzione socialista dei popoli della Jugoslavia. Predavanje održano u Institutu KP Italije »Gramsci« u Rimu 4. svibnja 1965.
20. O ulozi Zagreba u revolucionarnom pokretu. Riječ u diskusiji na Simpoziju u povodu 20. obljetnice oslobođenja Zagreba, 18.-20. siječnja 1966.
21. Društveni aspekti Narodnooslobodilačkog pokreta u Jugoslaviji; Social Aspects of the People's Liberation Movement in Yugoslavia. Simpozij u Milanu 25.-27. ožujka 1966. O društvenim aspektima pokreta otpora u Europi.
22. O općim uvjetima i značajkama razvitka revolucionarno-demokratskog pokreta u Hrvatskoj. Koreferat na Simpoziju u Ljubljani 28.-30. travnja 1966.
23. O značenju I. zasjedanja AVNOJ-a za stvaranje nove Jugoslavije. Riječ na simpoziju u Bihaću 4.-6. listopada 1966.
24. O sprovođenju rezolucije Sabora SRH o razvoju naučnog rada i o položaju znanstvenoistraživačkih institucija u novim privrednim uvjetima. Uvodno izlaganje na sjednici Prosvjetno-kulturnog vijeća Sabora SRH, 20. prosinca 1966.
25. The Future of Supremacy and of Coexistence in the Nuclear Age of the World's History. Predavanje u obliku teza za diskusiju održano na međunarodnom seminaru Harvardskog sveučilišta, Cambridge 1966.
26. Uzroci sloma monarhističke Jugoslavije i uvjeti razvitka NOP-a. Predavanje održano na sveučilištima u Berkeleyu i u Bloomingtonu, 1966.
27. Jugoslawien in gespaltenem Europa. Predavanje održano u Ettalu/Obb, 21.-23. ožujka 1969.
28. Kulturna integracija i mali narodi u povijesti. Izlaganje na IV. zagrebačkim književnim razgovorima, 18.-21. studenog 1970.
29. Brennpunkt der ungelösten europäischen Probleme nach dem II. Weltkrieg. Predavanje održano na europskom simpoziju u Studienzentrum für Ost-West Probleme, München, u Ettal/Obb, u ožujku 1971.

30. Povijesno značenje slamanja autonomaštva u Dalmaciji i Splitu. Predavanje održano u Splitu na svečanoj akademiji u povodu 100. obljetnice rođenja Gaje Bulata, u travnju 1971.
31. Stjepan Radić i hrvatska državnost. Izlaganja na simpoziju »Hrvatska jučer, danas i sutra« na Filozofskom fakultetu u Zadru 1971., te na svečanim akademijama ogranaka Matice hrvatske u povodu 100. obljetnice rođenja S. Radića u tijeku 1971. u Zagrebu, Splitu, Dubrovniku, Sisku, Imotskom, Stonu, Metkoviću, Drnišu, Županji, Đakovu, Karlovcu, Jaski i u Studentskom domu »Stjepan Radić« u Zagrebu.
32. Povijesno značenje i smisao pobjede revolucije u Hrvatskoj. Predavanja u povodu 30. obljetnice revolucije u Hrvatskoj održana na Filozofskom fakultetu u Zagrebu i u ogranku Matice hrvatske u Novskoj, 1971. godine.
33. Stjepan Radić i hrvatska suverenost. Referat održan na 21. američkom slavističkom kongresu u Chicagu 2.-5. studenog 1989.

SUMMARY

BIBLIOGRAPHY OF DR. FRANJO TUĐMAN'S WORKS

On the Occasion of the 70th Birthday and the 40th Anniversary of the First Written Work

The President of the Republic of Croatia, dr. Franjo Tuđman, is a well known Croatian historian; in the course of the past four decades he has written and published a number of historical works: monographs, treatises, essays, and articles in the fields of world and Croatian history.

Tuđman was born in 1922 in Veliko Trgovišće, Hrvatsko Zagorje. His father Stjepan was a well known activist of the Croatian Peasant Party and one of the main initiators of the anti-fascist movement in Hrvatsko Zagorje. As a young man since the first days of World War II Tuđman was a participant in the anti-fascist partisan movement in north-western Croatia. Since the beginning of 1945, he worked in the Ministry of Defence among other positions as the deputy editor-in-chief of the Military Encyclopedia, in Belgrade. Although he graduated from the Higher Military Academy (1955--1957) and was promoted to the rank of general in 1960, he left the active military service the following year, 1961, and devoted himself to his work as a historian. From 1961 to 1967 he worked as a director of the Institute for the History of Workers' Movement in Zagreb, and in 1963 he was appointed a professor at the College of Political Sciences of the University of Zagreb. In 1969 he earned a PhD in historical sciences at the University of Zagreb, with the thesis »The Causes of the Crisis of Monarchist Yugoslavia from the Unification in 1918 to the Collapse in 1941.« Tuđman's position that every nation should have its own army, which he represented in the concept of armed people and territorial defense, became very early an object of criticism of

the supporters of hegemonistic and centralistic concepts of the state. Tuđman became a target of this criticism especially when, in 1965, he opposed the exaggerated number of victims in the Ustashe camp of Jasenovac, by which a complex of guilt was being imposed on the Croatian people. Although Tuđman was a member of many high political, cultural and educational bodies at home and abroad, and also a member of many editorial boards, this criticism nevertheless earned him many political difficulties. In connection with that, in 1967 he resigned from the position of the director of the Institute, he was expelled from the League of Communists of Yugoslavia, and had to leave the University. In 1972 he was arrested, and in the well known political trial was sentenced to two years in prison because of his connections with »foreign countries« and Croatian emigration. In February 1981, he was sentenced to three years in prison and was prohibited from public activities for 5 years because of interviews given to the Swedish and German television and French radio in connection with his historical views and advocacy of democratic ideas. At the time of the collapse of the socialist systems in Eastern Europe, in 1989, Tuđman founded the Croatian Democratic Union with a program of creating an independent and democratic Croatian state. He has been its president since its founding, and since May 30, 1990, after democratic elections were held, he has been the president of the Republic of Croatia. Tuđman started to occupy himself with scientific work very early, already in the first half of the fifties. He has published a considerable number of monographs, discussions, and articles from the fields of historical sciences, military theory, contemporary national history and philosophy of history, and international relations.

Almost all of Tuđman's historical work concerns the struggle for political and state freedom of the »small nations«, and is primarily connected with the past and the present of the Croatian people, that is, with the position of Croatia and the Croats within the framework of the former state of Yugoslavia.